

Sygn. akt V U 565/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 czerwca 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Rosłoń

Protokolant: Irena Prochowicz

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2013 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy H. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wyrównanie świadczenia

na skutek odwołania H. F.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 31 marca 2013 roku

Nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję i decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 4 października 2011 roku Nr (...)-1/15/E w części w jakiej decyzja ta zawiesza wypłatę emerytury za okres od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku i stwierdza, że H. F. prawo do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 roku do dnia 21 listopada 2012 roku.

II. Wniosek o wypłatę odsetek przekazuje do rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B..

sygn. akt V U 565/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 marca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., po rozpoznaniu wniosku H. F. odmówił uchylenia decyzji z dnia 4 października 2011 r., w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. Jako podstawę decyzji powołał przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 257, poz. 1726 ze zm.) zwanej dalej ustawą o zmianie ustawy o finansach publicznych, w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zwanej dalej ustawą emerytalną. W uzasadnieniu wskazał,

że decyzją z dnia 4 października 2011 r. w oparciu o powołane przepisy zawiesił odwołującej prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. Następnie, na skutek wniosku H. F. z dnia 28 listopada 2012 r. o wypłatę świadczenia emerytalnego za okres od 1 października 2011 r., decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r. podjął wypłatę świadczenia od dnia 22 listopada 2012 r., tj. od dnia wejścia w życie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12) stwierdzającego niezgodność z konstytucją wymienionych powyżej przepisów zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. Organ rentowy wskazał, że zarówno w wyroku jak i uzasadnieniu, Trybunał Konstytucyjny nie ustalił innej daty utraty mocy obowiązywania wskazanych przepisów i w związku z tym, na podstawie art. 190 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej należało uznać, iż orzeczenie Trybunału wchodzi w życie z dniem ogłoszenia i z tym dniem następuje utrata mocy obowiązującej aktu normatywnego, którego dotyczy orzeczenie. W związku powyższym wyrok ten nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytury w oparciu o powołane przepisy.

W odwołaniu od decyzji H. F. wniosła o jej uchylenie i wypłatę świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r. wraz z odsetkami, powołując wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko jak w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył co następuje.

Decyzją z dnia 20 kwietnia 2009 r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. przyznał H. F. prawo do emerytury od dnia 1 marca 2010 r. Wnioskodawczyni pozostawała zatrudniona w Sądzie Okręgowym w Białymstoku. Decyzją z dnia 4 października 2011 r. organ rentowy na podstawie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw, wstrzymał wypłatę emerytury, z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

Stosownie do treści art. 103a ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2011 r., dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego z tym, że zgodnie z art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych, do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, przepisy ustawy emerytalnej w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2011 r. miały zastosowanie poczynając od dnia 1 października 2011 r.

Przedstawiony stan prawny powodował, że emerytura w takiej sytuacji jak w niniejszej sprawie podlegała zawieszeniu.

Obecnie, z mocy orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, nie obowiązuje art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw. Oznacza to, że w przypadku osób, którym emeryturę przyznano przed 1 stycznia 2011 r., a które kontynuują zatrudnienie istniejące przed przyznaniem emerytury, nie ma podstaw do zawieszenia emerytury.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. wydanym w sprawie K 2/12 orzekł, że art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205,

poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny

z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Wyrok ten został opublikowany w Dzienniku Ustaw z 22 listopada 2012 r. (Dz. U. 2012/1285).

W związku z powyższym H. F. w dniu 28 listopada 2012 r. złożyła do organu rentowego wnioski o przywrócenie wypłacania emerytury począwszy od 1 października 2011 r., wraz z odsetkami.

Postanowieniem z dnia 3 stycznia 2013 r. organ rentowy wznowił postępowanie w sprawie zakończonej ostateczną decyzją z dnia 4 października 2011 r., jako podstawę prawną wskazując art. 149 § 1, 145a i 147 kpa w zw. z art. 124 ustawy emerytalnej. Decyzją z dnia 31 grudnia 2012 r. wznowił wypłatę emerytury od 22 listopada 2012 r., wskazując, że decyzja w sprawie wyrównania emerytury zostanie wydana w terminie późniejszym.

Decyzją z dnia 13 marca 2013 r.- obecnie zaskarżoną - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił uchylecia decyzji z dnia 4 października 2011 r., w części, w jakiej decyzja ta zawiesza prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r.

Bezsporną w sprawie pozostaje okoliczność, że wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury bez konieczności rozwiązywania dotychczasowego stosunku pracy.

W ustawowym terminie, w oparciu o treść art. 145a kpa, wniosła skargę o wznowienie postępowania w związku z treścią w/w wyroku Trybunału Konstytucyjnego.

Kwestią sporną pozostawało zatem określenie skutków prawnych pod względem czasowym wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. Zgodnie

z poglądem przeważającym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, wyrok Trybunału Konstytucyjnego stwierdzający niezgodność przepisu ustawy z Konstytucją jest w zasadzie skuteczny ex tunc, tj. od dnia wejścia w życie zakwestionowanego przepisu, chyba że

co innego wynika z sentencji wyroku (zob. uchwała z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136, wyrok z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 132, wyrok z dnia 29 października 2003 r., III CK 34/02, OSP 2005, nr 4, poz. 54, uchwała z dnia 23 stycznia 2004 r., III CZP 112/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 61, postanowienie z dnia 15 kwietnia 2004 r., IV CK 272/03, niepubl., wyrok z dnia 30 września 2004 r., IV CK 20/04, OSNC 2005, nr 9, poz. 161, wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 270/04, niepubl., uchwała z dnia 23 czerwca 2005 r., III CZP 35/05, OSNC 2006, nr 5, poz. 81, wyrok z dnia

7 października 2005 r., II CK 756/04, "Monitor Prawniczy" 2005, nr 21, s. 1027, uchwała

z dnia 19 maja 2006 r., III CZP 26/06, OSNC 2007, nr 3, poz. 39, wyrok z dnia 14 września 2006 r., III CSK 102/06, niepubl., uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79, wyrok z dnia 15 czerwca 2007 r., II CNP 37/07, niepubl., wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r., I CSK 315/07, niepubl., wyrok z dnia 19 czerwca 2008 r., V CSK 31/08, OSNC-ZD 2009, nr A, poz. 16, wyrok z dnia 20 maja 2009 r.,

I CSK 379/08, OSNC 2009, nr 12, poz. 172).

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego, w którym orzeczono niezgodność z Konstytucją przepisu przejściowego, stwierdzającego, że „nowy” przepis ma zastosowanie do stosunków prawnych w całości ukształtowanych na podstawie zdarzeń zaistniałych sprzed wejścia tego przepisu, wywołuje skutek ex tunc, co oznacza, że „nowy” przepis nie ma zastosowania

do sytuacji prawnej określonej przepisem, który utracił moc na podstawie orzeczenia Trybunału. W odniesieniu do takiej sytuacji - ze skutkiem wstecznym - „odzyskuje” zatem moc poprzedni stan prawny.

Za takim rozumieniem przemawia sens instytucji wznowienia postępowania. Gdyby nawet przyjmować, że orzeczenie ma skutek *ex nunc*, to jednolicie - także w doktrynie - przyjmuje się, że do sytuacji wznowienia postępowania, orzeczenie Trybunału ma skutek

ex tunc. Jeżeli podstawę wznowienia stanowi oparcie rozstrzygnięcia na akcie normatywnym uznanym następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodny z Konstytucją, rozpatrywanie sprawy powoduje konieczność uwzględnienia innego stanu prawnego w takim zakresie, w jakim wpływa on na orzeczenie wydane w tym postępowaniu.

Wskazany wyrok ma charakter kasatoryjny, tym samym stwierdzenie niekonstytucyjności zakwestionowanego przepisu oznacza jego wyeliminowanie z systemu prawnego. Oceniając skutki wyroku, Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się,

że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

W stosunku do ubezpieczonych objętych powyższym rozstrzygnięciem, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. należy zatem dokonać rekonstrukcji stanu prawnego, powracając do stanu jaki obowiązywał zanim

do ustawy emerytalnej został dodany art. 103a. Przed wprowadzeniem tego przepisu nie istniał wymóg rozwiązania stosunku pracy celem realizacji prawa do emerytury. Ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507) uchylony został z dniem 8 stycznia 2009 r. ust. 2a art. 103 cyt. ustawy emerytalnej (art. 37 pkt 5 lit. b cyt. ustawy), który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu

na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Od dnia 1 stycznia 2011 r. przepis ten ponownie został wprowadzony do ustawy emerytalnej jako art. 103a - z mocy art. 6 pkt 2 w zw. z art. 30 cyt. ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych.

Ubezpieczonym, którzy nabyli prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. była wypłacana emerytura, mimo kontynuowania zatrudnienia u pracodawcy, na rzecz którego wykonywali je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, gdyż nie obowiązywały w tym zakresie żadne ograniczenia.

Z mocy art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych przepis art. 103a ustawy emerytalnej znajdował zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie - poczynając od dnia 1 października 2011 r., dlatego też od tej daty organ rentowy wstrzymał wnioskodawczyni wypłatę emerytury.

Obecnie z mocy wyroku Trybunału Konstytucyjnego, od tej daty H. F. zachowała prawo do wypłaty emerytury.

Wobec powyższego, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc, Sąd orzekł jak w punkcie I wyroku.

Wniosek o ustalenie prawa do odsetek został przekazany do rozpoznania organowi rentowemu w trybie art. 477¹⁰ § 2 kpc, zgodnie z którym, jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie

do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Decyzja będąca przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie nie zawierała rozstrzygnięcia o odsetkach.

Pomimo żądania wnioskodawczyni, odsetki, jako należność uboczna, nie były przedmiotem rozpoznania organu rentowego, który odniósł się jedynie do należności głównej, gdyż ta należność była przedmiotem decyzji w postępowaniu administracyjnym, którego dotyczyła skarga o wznowienie postępowania.